

Redacția Administrativă
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Către scriitorii neînțeleși nu se re-
tinește. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Biroul de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22
Inserate mai primește în Viena
Johann Meissner & Volger
(Otto Meissner), J. Schalk, Alois
Kersch, M. Duka, A. Oppel, J. Don-
nerberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger Anon. Anst. E. Kohn Bernat;
în Frankfurt: G. L. Döber; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 8 cr.
și 80 cr. pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
costă 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

NUMĂR DE DUMINECĂ 44)

„Gazeta” este în fiș-cara și
abonamente pentru ANATRO-UNGARIA
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
PENTRU ROMÂNIA și STRĂINĂȚI:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumă la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.

ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOVU:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu două în-
casări: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 244.—Anul LIV.

Brașov, Duminecă, 3 (15) Noemvre.

1891

Brașov, 2 Noemvre st. v.
Din toate părțile, dela mătă-
noapte și mătă-zi, dela apus și
dela răsărit n'auzim vestindu-se
decât dorința de pace și speranța
în susținerea și asigurarea ei.

Nu de mult și-a desfășurat
ministrul-conducător al Italiei
programul său de pace în vorbi-
rea sa dela Milan, descriind sta-
rea generală a lucrurilor ca foarte
priinciosă păcii, ér curându după
dănsul întâiul ministru al An-
gliei, marchisul de Salisbury, a
asigurat asemenea, că nu vede
pe ceriul politic european nici
celul mai mic nor, care ar ame-
nința ađi pacea.

În răspunsul, ce l'a dat cu
ocasiunea primirei delegațiunii
austriace și ungueresci, Majestatea
Sa monarhul nostru asigură ase-
menea, că de pretutinden s'arată
numai semne de pace, dér o face
cu nise vorbe precaute, decla-
rându totodată, că încă n'a suc-
cesut de a se delătura pericolele
situațiunii politice europene ori
de a se pune stavilă înarmărilor
generale.

Acastă parte a vorbirei împă-
rătesci, — care se deosebesce de
declarațiile, prea încredute în sta-
tornicia vremurilor pacifice, ale
miniștrilor de Rudini și Salis-
bury — a căsunat atât la Viena,
cât și la Berlin îngrijiri. Găsiră
adece și ici și colo, că prospec-
tele, ce le face acel discurs al
tronului susținerii păcii, sunt tur-
bure și seriose, ceea ce avu ca
urmare, că atât la bursa vienesă,
cât și la cea berlinesă au scă-
dută valorile cursurilor.

Dorința de pace a monarhu-
lui nostru rămâne însă cu toate
astea mai presus de ori-ce îndoi-
elă și deocamdată este liniștitor
faptul, ce l'a amintit Majestatea
Sa cu mulțămire, că adecă Aus-

tro-Ungaria susține cele mai ami-
cabile raporturi cu toate puterile.

Mai mult chiar decât asigu-
rarea de pace va mulțami pe po-
porele împărăției ceea ce a dăș
monarhul despre stăruințele, ce
se facu pentru ca să înceteze o-
dată grijile și sarcinile de astăđi
și să se curme costisitorile înar-
mări generale. Numai de ar fi în-
coronate de succes stăruințele în
direcțiunea acésta!

Intr'aceea trebuie să purtăm
mai departe sarcinile, ce ni le
încarcă în spinare pacea înarmată
de ađi, și sub a căror povară
stăm să imbrăncim.

Dér deca purtăm sarcina fără
să mai cărtim, ca cetățeni cre-
dincioși ce suntem, să ne gândim
și la drepturile noastre și să pre-
tindem recunoscerea și respec-
tarea lor.

Și acésta trebuie să-o facem
cu atăta mai vartos, cu cât
timpul de pace voiesc dușmanii
limbei și ai naționalității noastre
să-l folosescă pentru realizarea
planurilor lor de maghiarisare.
Ne-au spus și ne-o spun ne-
curmat foile lor, că de aceea
mai ales doresc să se susțină
pacea timp cât mai îndelun-
gat, ca să-și potă realiza progra-
mul lor.

Care este programul adver-
sarilor noștri, scim și ne con-
vingem dănic. Dér programul
nostru cum este privit și urmat
de noi? Cum ne apărăm noi Ro-
mânii în contra sistematicelor
nisuințe de cutropire ale adversa-
rilor noștri?

Privind juru împrejur tre-
buie să mărturisim, că nu vedem
pe frații noștri români lucrându
așa precum se cuvine și precum
se cere în vremile grele de ađi,
mână'n mână cu credință tare în
isbânda dreptății.

Ne întristeză lucrul acesta
tocmai așa de mult, pe cât de
mult ne măhnesce când băgăm
de seamă, că și între conducătorii
noștri vrea să se vire intriga și
îngâmfarea egoistă, care pune
pofta și ambițiunea unora mai
presus de marele interese ale
luptei noastre naționale.

Neajunsurile, păcatele și slăbi-
ciunile noastre proprii trebuie să
le cunoșcem mai întâi ca să
putem să ne îndreptăm. Și până
ce nu vom dobândi acest re-
sultat să nu ne liniștim.

Căci dela tăria legăturii dintre
noi și dela buna noastră înțelegere
în luptele dănice pentru drept
și libertate atâră viitorul nostru
succes.

Décă dér timpul de pace ad-
versarii noștri voiesc să-l folo-
sescă pentru a-și realiza scopurile
lor despote, noiș lucrăm spre a
zădărnici acele scopuri, cari tind
la maghiarisarea noastră.

Acésta însă numai așa vom
puté-o ajunge, decât înainte de
tote vom fi strict și neînduple-
cați față de noi înși-ne și de slă-
biciunile noastre. Căci ce ar fi de
noi decât am suferi ca intriga său
rea voință să-și vire acul veni-
nos între noi?

Să tolosim dér timpul și să
căutăm a ne întări în întru, ca
să putem cu atăta mai ușor
zădărnici uneltirile adversarilor
limbei și ai naționalității române.

CRONICA POLITICĂ.

— 2 (14) Novembre.

— În ședința dela 11 Novembre s.
n. a reprezentanței comunale din Praga
s'au încins vii discuțiuni între Cehii ti-
neri și Cehii bătrâni. Un deputat din
partida Cehilor tineri ceru din nou ca
stradele orașului Praga să aibă numai
table cu numirea lor în limba cehă și

că invitările la ședințele representaței
comunale să nu se facă ca până acum
în limba germană și cehă, ci numai în
cea cehă. În representața noastră, dize
deputatul ceh, se află numai un Ger-
man, acesta nu trebuie luat în consi-
derare. Ar trebui ca pentru cei 89 re-
presentanți comunali invitările să se li-
tografieze, ér pentru singurul german,
care de 40 de ani este stabilit în Praga
și ai cărei clienți sunt aproape numai
cehi, să i-se scrie în limba germană. An-
tisemitul Brzeznowsky, se declara în
contra unei astfel de excepțiuni pentru
un singur German. Primarul din
Praga trebuie să facă aceea ce face și
primarul din Reichenberg. Lupta tre-
buie urmată până la cuțit, ochiu pentru
ochiu, dinte pentru dinte. — Primarul
orașului Praga propuse ca invitările să
se redacteze ca și până acum, în amele
limbi. Punându-se propunerile la vot,
se hotărî ca în viitor stradele orașului să
pörte numiri numai în limba cehă. Propu-
nerea relativă la invitările la ședințele
reprezentanței comunale, s'a înaintat
consiliului orașănesc spre mai de aproape
esaminare.

— În Dumineca trecută s'a serbat
în Ville d'Avray lângă Paris desvlierea
solemnă a monumentului lui Gambetta.
De față se aflau la acésta serbare nume-
roșe deputați din aproape toate orașele
și satele Alsației și Lotaringiei. Dintre
persoanele oficiose au luat parte, ca re-
presentanți al guvernului ministrul de
instrucțiune publică Bourgeois, ca re-
presentanți alu presidentului republiei co-
lonelul Pisto, subsecretarul de stat
Etienne, subșeful cabinetului ministrului
de răboiu, colonelul Pamard, apoi pre-
ședintele camerei Floquet și un mare
număr de senatori și deputați. Diferi-
tele reuniuni din Alsația au apărut cu
steaguri, pe cari erau imprimate numele
orașelor Strasbourg, Metz, Gravelotte și
altele. O societate filarmonică din Alsa-
ția, întonă mai întâi Marseillaisa, după
care luă cuvântul d-l Scheurer-Kestner
și arată cât de mult s'arbitrită este

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”.

Pavel Cătana.

Trad. din limba cehă.
(Urmare.)

În ziua aceea cătră séră era mare
zarvă la Novac.

Luca și Mateiu se întorseseră dela
școlă și aduseseră la bunica: cernelă,
hărtia și două pene ne mai întrebunțate.
Cu toții se adunaseră să-i răspundă lui
Pavel.

Cine era să le fie logofet? Bunica
da cu socotela, că de bună seamă Petro-
nila; dér fata îi mulțami de slujbă, di-
cându: „Sciți, că eu sunt grea de
mână și grea de cap. Trebuie să mă
gândesc un an de zile până să pot
pune un cuvânt pe hărtia. După a
mea părere cel mai potrivit pentru
acést lucru ar fi Luca. El nu numai
că are scrisore cetetă, dér chiar la al-
cătuitul vorbelor se pricepe de mi-
nune. Să vă arete numai ce a scris la
școlă și vă va prinde mirarea. Noi iștia-
lalți îi vom spune unul una, altul
alta și în chipul acesta o vom scoate
la cale.”

Drept să vorbim, Luca nu mai

scrisese până atunci nici o scrisore și
pote că totu nu se îndoa baba înza-
dar de vrednicia lui. Cu toate aceste
băiatul nu-și pierdu curajul, ci voind
să le arate la ai săi, că nu e tocmai așa
de nimica cum gândeseră ei, încep bă-
bătesce să linizeze hărtia, luă pana în
mână și-i dete de scire bătrânei, că e
gata și că numai să începă a-i spune.

Cele dintăi vorbe, ce le rostă bunica
fură „Iubite Pavel!” Cu aceste cuvinte
se învoiră lesne și ceilalți, dicându, că
așa e obiceiul să se începă fiecare
scrisore și că și voinicul începuse cu:
„Iubite taică și multă dorită bunică!”

Luca încep dér mai întâi a dice
din gură și apoi a pune pe hărtia slovă
de slovă, până ce înciocăla vorba „Iu-
bite”, și nu mult după acésta se ivi și
numele flăcăului din cătane, dér cu o
singură deosebire. Anume, școlarul
nostru, nu sciu din nebagare de seamă,
său din ce pricină a scris „Pabele”, în
loc de „Pavele”.

Așa déră: „Iubite Pabele”.

Logofetul împărtași cu îngâmfare
celor dimprejurul său, ce era pe hărtie.
Babe nu-i venea să credă odată cu ca-
pul așa minune ne mai vedută și ne
mai audită, drept aceea îi dize Petro-

nilei, să se uite și ea și să vadă, așa să
fie într'adever? Fata privi și apoi îi
spuse, că ce e drept, se miră și ea,
cât de frumos a scris fratele său,
déră că numai ceva nu înțelege. Pentru
ce a scris el „Pabele”, în loc de
„Pavele”?

Acum o cam băgă pe mână în-
vătulul nostru, déră totuși nu se dete
cu una, cu două, ci îndată mi-o croi,
că asta este după scrierea cea nouă, pe
care le-a arătat domnul dascăl di-
lele trecute, și că soră-sa n'avea de unde
se pricepe la astfel de istorii.

Î se prinse minciuna și prin urmare
totu „Iubite Pabele” rămase. După aceste
cuvinte urmă:

„Vei scii, că din mila lui Dumnezeu
ne aflăm sănătoși, care sănătate dorim
să-ți-o dăruescă și ție același prea pu-
ternic. Vei scii mai departe, că ne-am
veselit foarte, când am audit vestea, că
până acuma n'ai fost dus la bălăe;
déră că apoi mare întristare ne-a prins,
când am cetit, că totu nu vei avé parte
să scapi de soc și de primejdii...”

Dér acuma se'nfundă vulpea în sac,
Petronila băgă de seamă, că logofetul
schimosise „bătae” în „bălae” și „foc”
în „soc”; drept aceea nu se mai lăsa

pe scrierea cea nouă, ci sili pe Luca
să îndrepteze greșele. Toți pricepură
că așa este. Mai cu seamă bunica ținea
una că:

„Bună vremea, lea Comșoae!
— Écă mulgă acésta oae.
„Da nea Comșoae ce mai face?
— Nu prea are lapte.

„Audi d-ta, „foc” și „soc”, „bă-
tae” și „bălae”. Tronoș, Marico!...; bă-
iatul, totu băiat.”

Și p'aci p'aci să-i ia bietului Luca
păna din mână și să o dea Petronilei.
Însă fata nu voia să-și facă de rușine
pe frătorul și de aceea spunea mereu,
că de s'ar apuca ea de scris, nici în
școlă n'ar puté să fie gata. Nu tă-
gădui cu toate acestea, că și ea îi va
scrie vre-o trei patru cuvinte lui Pavel,
dér în deosebire pe altă hărtia, de ore ce
așa este voința lui și ceea ce voiesc el,
nu pote lăsa neimplinit.

În chipul acesta băiatul nu fu
scos din păne, ci își urmă lucrarea mai
departe. Ce e drept, acuma, se aședase
soră-sa lângă el și se uita cu băgare
de seamă, nu care cumva să mai smin-
tască vre-o vorbă. Înainte de a primi
ceva în scrisore, se sfătuiu amândoi,
déră se potrivește. Firesce, că pe lângă

Gambetta în Alsația-Lotaringia. Răspunse apoi ministrul *Bourgeois*, accentuându-l, că Republica a eștit învingătoare din încercarea cea mai periculoasă, ea pare, duse elă, atât de tare, atât de solidă întemeiată pe voința țării încâtă partidele, cari au îndreptat asupra ei atacuri, acum renunță la luptă. Franția și-a recucerit rolul ei istoric și rangul ei de odinioară, a aflat în străinătate simpatii durabile și pretutindeni unde se arată drapelul ei, ea este salutată, cum i-se cuvine unei puternice națiuni iubitoare de pace. În această oră de siguranță și de încredere, adause ministrul, trebuie să ne gândim înapoi la acela, care nu avu fericirea, de a-o cunoșce, și care cu toate acestea a contribuit atât de mult pentru a o pregăti, și a-o face posibilă. Apoi termină cu următoarele cuvinte: „Acestă petecă de pământ, va fi de aci înainte sfântă; națiunea va privi cu devotament la acest odor, și decă vre-odată s'ar ivi pentru republică și patriă o ispită grea ea va alerga aici, pentru a lua sfaturi înțelepte și hotăriri eroice“.

SCIRILE ȚILEI.

— 2 (14) Noemvre.

D-lu Traianu H. Popu, colaboratorul nostru, își va implini, precum am anunțat deja, mâne în 15 Novembre st. n. la 8 ore dimineața osinda de unu an în închisoarea de stat de la Seghedin, la care a fost condamnat când cu procesul de presă din anul trecut alu „Gazetei Transilvaniei“. Mâne la aceeași oră din și confratele nostru va fi așadără liberat și peste câteva zile vom avu bucuria de a-lu pute saluta erăși în mijlocul nostru, unde se va reîntorce pentru a-și reo cupa postulu său în redacțiunea noastră. — Salutăm cu bucurie liberarea iubitelui nostru confrate și dorim din inimă, ca exemplul d-sale de abnegațiune pentru cauza națională să servescă ca încurajare tinerimei noastre, dela care se așteptă încă multe jertfe în viitor pentru a pute duce la sfârșit marea operă a revindării dretului poporului român.

Ami rămas în închisoarea de stat d-lu Ioan Macaveiu, căruia i dorim paiciniță pentru ca să suporțe cu bărbăție românească și restul de vre-o 7 luni, ce mai are să le facă în închisoarea ungerescă.

**

În amintirea fericitului Stroescu Dumineca viitoare, înainte amezii, se va oficia în biserica română gr. or. din Gróvărú (Brașov) parastasul în amintirea răposatului de piă memoriă *Mitchailu Stroescu*, generosul donator în

favorul Asociațiunei pentru sprijinirea învățăcelor și sodalilor români din Brașov. — Totu atunci în edificiul gimnasial, la orele 2 d. a., se voru împărți din fundațiunea acestui generos binefăcător haine între învățăceii săraci dela diferite meserii. Doritorii de-a asista la aceste acte, sunt invitați cu totă onoarea.

**

Din statistica Budapestei. Cu ocaziunea numerotării de estă anu a populațiunei din Budapesta, s'au găsit după cum comunică foile ungeresci, 403,941 de locuitori, cari pricepu limba maghiară; nemtesce sciu 313,040, ér slovăcesce 66,901. Dintre Maghiari sciu vorbi limba română 991, ér dintre Români pricepu limba ungerescă 4,441. Se află în Budapesta 57,000 de Nemți și 11,000 de Slovaci, cari nu vorbesc nici o bóbă ungerescă.

**

Inveninare prin terpenin. Dilele acestea s'a întâmplat în Săcuime două casuri de mórte, urmate în urma întrebuințării terpeninului ca medicină. Unu faur s'écuiu din Seps-Sântgeorgi, cu numele Kutl Iános, cu ocaziunea potcovirei unui cal s'a rănit puțin la unu deget și fiindcă în sat este obiceiul de-a lega ranele cu terpenin, făcu și el asemenea, înfășindu-și degetul rănit într-o cârpă cu terpenin. Curându după acésta, vedându, că terpeninul măresce durerile, nenorocitul faur alergă la medicu, dér era târziu; terpeninul îi inveninase sângele și după câteva zile muri. Altu casu s'a întâmplat în Gidofalva cu locuitorul Vitályos György. Acesta tăind nisce lemne cu firezul, din nebagare de sémă își făcu o rană neînsemnată la mâna stângă. Rana și-o legă cu terpenin și apoi în ziua următoare se duse împreună cu nevastă-sa la pădure. Acolo însă îl cuprinsé nisce dureri atât de mari, încât nevastă-sa abia îl pu aduce acasă, unde în urma inveninării sânelui, după suferințe de trei zile muri. Aceste două casuri pot servi ca admoniare multora și dintre țeranii nostri, cari în casuri de nevoi, în loc de a alerga de timpuri la medicu, recurgu la totfelul de boscone, supunându-se la doftoria unor babe nepricepute.

**

Din comitatul Clușului ni-se scrie: „În 8 Noemvre n. c. s'a ținut în comuna Sfărașu sinodul eparhial alu tractului protopopescu gr. cat. alu Almașului-mare, la care au luat parte aproape toți membrii din cleru și dintre mireni, cari au fost invitați. În acestu sinodu s'au discutat multe și interesante cestiuni șco-

lare, ér veteranul vice-protopopu, d-lu Vasiliu Poruț, li-a datu celor prezenți și mai ales învățătorilor povețe părintesci în privința atitudinei și purtării lor în viitoru“. — m.

**

Prețul bucatelor în săptămâna acésta pe piéta din Brașov a rămas cam neschimbată; mai ales orzul și ovésul se țin bine în privința prețului. — După o scire din Petersburg a țiarului „Pol. Cor.“, este sigur, că guvernul rusesc va opri câtă mai curând și esportul grăului. Decă acésta se va adeveri, posibil, că prețul bucatelor va lua și la noi o tendință mare spre urcare.

**

Musica regimentului de infanterie Nr. 32, va da unu concertu Duminecă în 15 Noemvre în sala hotelului central Nr. 1. Programa este următoarea: 1) Kreutzer Overture la opera „Das Nachtlager in Granada“. 2) F. Lehar jun. „Elfentanz“ concertu Walzer. 3) F. Liszt: „I. Rhapsodie hongroise“. 4) E. Waldteufel: „Amour et Printemps“ Vals. 5) C. Seide: Poutpourri din opera lui Offenbach „Orpheus“. 6) Fr. Klein: „Suvénir de Mehadia“. Fantasia românească. 7) Fr. Sommer: „Wanderbilder“ mare poutpourri. 8) I. Bayer: „Tanz der Blumenmädchen und Condottieri“ din baletul „Rouge et noir“. 9) A. Sullivan. Divertisement din opera „Micașo“. 10) E. Hamm: Amintire la „Richard Wagner“.

**

Lupi. În jurul Aradului s'au ivit multe lupi. După cum se scrie din Iosășel, în hotarele comunelor Zimbru și Brusturescu de câtu timp s'au sporit lupii în măsură așa de mare, încât nu numai animalele, dér nici chiar vieța ómenilor nu mai e asigurată. Primăria unei comune a cerut dela vicespanul, ca să aranjeze o vânătoare de lupi, deoarece locuitorii nu mai cutéză să ese din casă afară de frica lupilor. — Măncatu-i-ar fi lupii pe cei ce au pus dare pe puscă, ér nu pe bieții locuitori, cărora li-s'a făcut imposibil ținerea armelor.

NECROLOGU. I. N. Ciuceanu, reprezentantul afacerilor comerciale ale d-lui G. Șerbănescu din Bucurescu, a repositat Mercuria trecută în etate de 38 de ani. — Anisa Duma n. Tanco, soția d-lui George Duma, proprietară în Săcalul de pădure, a răposat la 30 Octomvre v. c. în anul alu 52-lea alu etății. — Alexandra Serbu, fiica d-lui învățătoru Georgiu Serbu din Toraculmicu, a răposat la 3 (15) Septemvre c. în etate de 21 de ani. Intristatul tată exprimă pe acésta cale mulțămită sinceră

d-lor preți și învățătorii din Toracul-mare precum și tuturor amicilor și cunoșcuților din depărtare, cari prin scrisorile lor și-au esprimat condolența din din acestu trist incidentu.

Aprobare de statute.

Aflăm, că statutele reuniunei femeilor române din Rășinaru au fost aprobate de către ministrul ungeresc de interne sub nr. 81,343 a. c.

Cum vine, că pe când în Rășinaru se aprobă statutele, în Sătmăru totu femeilor române li-se refuză aprobarea statutelor?

Amu arătat-o în articolul de fondu din numărul trecut de Duminecă: Maramureșul, Sătmăru etc. unde populațiunea noastră românească este mai mică la număr ca cea ungerescă, guvernul a hotărît maghiarisarea fără milă a Românilor, dincóce unde sunt mai mulți și mai compacți îi mai lasă deocamdată să aibă câte o biată de reuniune, dér pentru aceea se îngrijesc cu atât mai mult de a le pregăti și acestora peirea națională cu ajutorul legilor de maghiarisare dela 1879, 1883 și a celei din anul acésta, a Kișdedovurilor.

Despotismul de rassa maghiar procede cu multă tactică și precauțiune; unde nu-i vine la socotela de-a ataca de-a dreptul, ca să nu facă prea mare gură în lume, acolo amblă să-și ajungă același scop prin încungiur.

Dér Dumneđu nu-i va ajuta!

Cestiunea română în Germania.

Asociațiunea studenților germani din Greitwald, la apelul făcutu de studenții români de a coopera împreună în favorul subjugăților din Transilvania și Ungaria au trimis, ca răspuns, studenților nostri următoarea scrisore de aprobare simpatică:

Cu cea mai viuă simpatie și satisfacțiune amu urmărit deslușirile scrisorei vóstre, în care ne anunțați întemeierea asociațiunei vóstre, și în care ne espicăți scopurile ei. Căci în adevăr voi urmăriți aceleași ținte, pe cari le aplaudăm și noi din totă inima, când e vorba de a sări în ajutorul Germanismului.

Din articolul 7 alu statutelor vóstre reiese că asociațiunea vóstră nu

tótă paza, totu se mai strecură în carte destule greșeli. Afară de acésta rëndurile fură împetritate cu vre-o câțiva purcelași numai buni de tăiat. Dér ce póte fi desăvărșit pe acésta lume păcătoasă!

I se împărțăși lui Pavelu, că la toți le pare réu după el și că, Dóme sfinte!, cum s'ar mai bucura, când aru pute să-lu vadă erăși în mijlocul lor. Că au umblat să-lu scape, déră că toate silințele li-au fost zadarnice. Ilu sfătuiau, să vadă și el cumva s'ar pute să se mântuască de necazu și să se întorcă acasă. Ilu întrebau, de cumva are lipsă de parale, scriindu-i, că ei îi voru trimite bucuros vre-o câțiva zloți, numai să scie cum și unde. Mai departe îi spuneau să se păzescă bine și să nu se bage în focu tocmai acolo, unde e mórte mai multă, căci de cumva s'ar întâmpla — dóme feresce — să-lu ajungă vr'unu réu, să scie, că se voru prăpădi cu toții.

Ilu încredințară de iubirea lor față de densusul, poftindu-i fă-care pe rëndu norocu și sănătate.

Ba bérnata atâtea totu spunea, încât de ce scriitori să fi fost și totu n'ar fi putut birui.

În sfârșit i se făcură cunoscută flă-

căului toate schimbările întâmplate dela plecarea lui. I-se împărțăși, ce vreme umblă, în ce stare se află vitele, cum sunt sămănăturile și altele de acestu fel. La urma urmelor se mai închină încă odată cu toții cu sănătate și-i făgăduiră că se voru ruga ferbinte părintelui îndurărilor pentru alu lor fiu, nepotu și prietinu.

Fata ceti în auzul tuturor scrisoreă întregă spre marea bucurie a babei, care nu se puté mira îndestul, cătu de minunat era alcătuită. Hărtia fu pusă în psaltirea cea afumată și astfel se sparse tégul.

Séra, după ce isprăvi cu lucrul, Petronila se pregăti să scrie și ea iubitelui său vre-o câteva rënduri. Se duse drept-aceea în cămară, unde-și puse de țiua o lumină cumpărată anume din Rocoșinu. Tóte erau gata: hărtia, cernelă . . . dér stăi! Ce voru fi avându ore penele de nu voru să scrie nicide cum?

Diavolul de Mateiașu n'avuse de lucru și după ce sfirși Luca de scris, puse mâna pe pene, voinđu să trimită și el o carte bădicului din cătane. Și unde nu mi-ți încep a scărta pe o scândurică, dicându din gură totu ce auđise

în casă la bunica și zugrăvind felu de felu de încovrigături și de pocitanii, de rămaseră bietele condee cu ascuțișele tocmai ca nisce rēschitori.

Vedeți d-vóstră, cât de tare e pus omul la voința întâmplării!

Ce era de făcut? Alte pene nu se mai găsiu; se le dirégă pe cele stricate nu se pricepea nimenea din casă.

Scrisul rămas baltă de astă-dată. Să te ții a doua și găgătu la bietele gâsce. Nici una nu scapă cu aripile nejumulate. Petronila le batjocuri fără milă, dându-le podóbă lui Luca, căruia-i duse, să róg pe jupănul dascălu ca să-i taie vre-o două pene de scris. Trecură și ciasurile de școlă și, slavă Domnului, acuma se aflau condee din destul.

Fata noastră tăia cu o custură ruginită o bucată de hărtie, o liniă și o îndoi; apoi se puse pe lucru. Luca avea să-i facă slovele cele mari, de ore-ce era mai priceput în acésta privință decât dēnsa; déră pentru acésta nu-i era ertat în nici unu chip să citescă ce scrisese soră-sa. Băiatul o întrebă de ce se feresce așa tare? Petronila îi răspunse, că așa vrea Pavelu; mai departe nu cercetă frățiorul. Atăta putu găci,

că și ea a început cu „Iubite Pavele!“, deore-ce buchile cele d'ntăi, ce avu să le facă, fură: I și P... mai încolo nu-și mai bătă capul.

Cu mare necazu isbuti în sfârșit fata lelei Catrine să incioacăze scrisoreă următoare:

„Iubite Pavele!

Luca te-a încunosoițat, care este aflarea noastră, drept-aceea nu mai facu vorbă încă-odată despre acestu lucru, ci numai își împărțăsescu, că sunt învoit cu tóte ce le scrii într'al tu biletu, pe care l'am primit după cum ț-a fost voia și pe care alt-cineva nu l'a cetit și nu-lu va ceti. Dreptu să-ți spun și eu mă simțiam întocmai ca și tine, dér acuma lasu rușinea la o parte și-ți mărturisesc din totu sufletul, că tu imi ești mai drag decât ori și cine pe lume. Să nu duci nici o témă că te voiu uita vr'odată, numai și tu să-ți aduci din când în când aminte de mine, căci altfelu de bună sémă m'ai băga în pământ. Încât privește cununia noastră viitoare, să scii, că decă va fi cu voia celui de sus, eu nu mă voiu da la o parte.

Multă turburare imi pricinuesce gândul, că te așteptă felu de felu de primejdii. Ce n'ăși da să te pot scapa din necazu și să te aduc la ai noștri!... dér nu se póte. Trebuie să mă mulțămesc, rugându pe prea curata fecioră

este curată studentescă. Prin această, ea va fi foarte proprie de a-și realiza scopurile și tendințele în mod cât se poate de practice. Prin agitațiunile voștre, voi sunteți astfel în stare de a produce o impresiune mai adâncă asupra opiniei publice decât noi cari avem asociațiunii compuse numai din studenți.

În ce privește propunerile ce ni-le faceți, ele nu pot decât să intre și în gândirea și în entuziasmul nostru. E sigur, că în semestrul cel mai apropiat, lucruri grele ne stau înainte; er decât în timpul acesta voi veți pute produce ore-cari rezultate, această va fi pentru noi o impulsione de a pași și noi cu totă energia în favoarea fraților noștri oprimați.

Și de ore-ce în semestrul viitoră toate asociațiunile studenților germani vor ține cuvântul lor din Kuffhaus, vom aduce această mare cestiune în discuțiune și ne vom încerca pe cât ne va fi cu putință, de a îndupleca toate asociațiunile, ca ele să-și ia obligațiunea de a sprijini materialicește pe frații noștri subjugati.

O împrejurare însemnată face ca scopul vostru să fie mult mai ușor de ajuns, decât ar pute să fie alt nostru. Nenorocoșii voștri frați locuesc în mase compacte împrejurul hotarelor Regatului vostru: în Transilvania, Ungaria și în Basarabia, strănși uniți între denses. Gândiți-vă acum la situațiunea fraților noștri. Ori unde își întorc privirea în Ostul Europei, se găsesc în număr mare mic insule de germani: în provinciile ostice, peste tot Rusia de miedă-și până la Wolga și Marea Neagră. Aci germanismul decât un ajutor repede nu le-ar veni e osândit la peire. În Austria cislaitanică era odinoră germanismul în puterea sa dominantă și strălucită, er astăzi este persecutat și maltrat sub presiunea turbată a luptelor de rasă și a exploatarei semitice. Și nu mai fericiți sunt, după cum ne arătați voi — și aceste ale voștre păreri le împărțim în măsură mai mare chiar cu nenorociții noștri frați din Transilvania și Ungaria.

Aceștia îndură suferințele, cari o sordă amară îi numără între membrii unei națiuni mari, care în răsboie gloriose a unită partea cea mai mare a membrilor ei der care prin poziția ei politică e împedecată de a-și arunca în cumpenă cuvântul ei puternic în interesul fraților ei. Der nu ajunge atât. Mii de frați de-ai noștri emigrăză în fiă-care nă strănătatea depărtată mai ales în Statele Unite și mulți cadu jertfa Yauke-ismului și sunt perduți pentru tot-

déuna din rândul națiunii lor. Ce e drept se arată din ce în ce mai multe semne, că și dincolo de Ocean se redesteaptă conștiința națională, der de lucrat cu multă putere e și acolo.

Asta ar fi, așa dicens, o listă superficială a punctelor, unde ar fi vorba de ajutorarea fraților noștri. Și decât e vorba de a lucra cu folos cu micile noastre puteri, această lucrare va cere de sigur o muncă uriașă.

Der în acest program frații noștri din Transilvania și Ungaria ocupă un loc însemnat, care nu poate decât să ne împingă în lupta hotărâtă contra tiranilor lor.

Vouă însă, stimați colegi, vă exprimăm din inimă mulțumirile noastre adresându-vă la noi cu o inimă atât de deschisă și făcându-ne aceste propuneri, pe care inimile noastre le coprim cu entuziasm și mândria.

Pentru asociațiunea studenților din Greifswald, Ottogrell, stud. theol. et hist.

Reîntorcerea Regelui Carolu la București.

„Timpul“ dela 9 Novembre v. raportază următoarele:

ERI la 3 și jum. d. am. Suveranul României însoțit de A. S. R. principele moștenitor, după o lipsă de vre-o trei luni din țară, s'au întors în capitală.

La gară cetățenii capitalei erau în număr considerabil. Pe peron toți ministrii, corpul diplomatic, primarul capitalei, prefectul poliției și toate autoritățile civile și militare au întâmpinat pe M. S. Regele și pe moștenitor, urându-le bună venire. S'au oferit M. S. Regelui și principelui Ferdinandu mai multe buchete de flori.

La palat Suveranul a fost primit în strigăte entusiaste de „ura!“ Săra la orele 7 a urmat retragere cu faclă în curtea Palatului. Câte un detașament din fiă-care corp și toate muzicele militare precum și un mare număr de persoane a luat parte la această retragere.

M. S. Regele și A. S. Regală, înconjurați de toți ministrii, s'au arătat pe balcon, unde au fost viu aclamați de mulțime.

Muzica intonă imnul național la arătarea pe balcon a Majestății Sale.

După ce muzica cântă rugăciunea, manifestații se retraseră totu în ordinea în care au venit.

Nou scandalu al studenților maghiari în Pesta.

În 13 Noemvre s'au adunat studenții maghiari din Budapasta în sala universității, pentru ca să alegă o deputațiune de onore, care să meargă la primatela Ungariei Vaszary. Aduarea această a decurs în mod furtunos. Când se anunță alegerea studentului Vambery de președinte, studenții încep să bată din picioare și să strige „Abzug!“ Larma această dură cam un pătrar de oră, după aceea spiritele se mai liniștiră și președintele se aședă la locul său.

În timpul acesta apăr în sala renumitul „patriot“ Iosef Rency, președintele societății de lectură, care fu primit cu însuflețite strigăte de „Eljen!“ Vambery dede presiul lui Rency, care provocă adunarea, ca să se pronunțe asupra modului cum să aduc omagii primatelui Vaszary. Se auziră strigăte: „In nici un mod!“ în urma cărora se isca o larmă și mai îngrozitoare.

Intr'aceea luă cuvântul studentul Halmos, care duse, că sunt omeni, cari voesc să se aprindă o faclă reminiscențelor istorice; totuși el nu poate crede, că talarul primatelui-principe va pute să însuflească tinerimea la o acțiune. Din cauza acestei expresii vorbitorul fu chemat la ordine. Cuvintele președintelui însă se perdură în sgomotul infernal, celu înscenară cei prezenți, strigându „Abzug“ și „Ki vele“ (afară cu el!). Se încinse o certă între mai mulți studenți; se schimbă cărți de vizită. După ce scandalul se mai potoli, propune „neoașul maghiar“ Oscar Waisenhorn o moțiune finală, în urma căreia afacerea din cestiune, adecă fiă-care pasu propus în această, să se declare de prisos, nefolositor și neoportun.

O parte din adunare primesce această moțiune cu strigăte de „Eljen“, er alta cu „abzug“uri.

Contele Paul Szapary, crede, că urmașul lui Petru Pazmandy (adecă primatela) merită ovațiuni. Vorbele acestea provocă un sgomot furtunos, care nu se mai liniștiră de loc, și care împedecă ori ce discuțiune. Un student strigă „Ungaria totu e o țară catolică!“ Mai mulți studenți să năpustiră asupra lui, și-lu împedecă a vorbi. În fine președintele Rency, vedându că nu mai poate face nimic, suspendă ședința, fără ca această să fi mai luat nici o rezoluțiune.

O faptă creștinăscă.

Prea stimatul domn Ioan A. Lupană, măcelar din loc, condus de nobilul său simțământ de îndurare

cătră cei neorociți, a avut bunătaea a provede cu cărțile scolastice necesare pe o mare parte a elevilor paupere din clasa a II-a a școlei elementare capitale române ort. res. din loc. Pentru care faptă creștinăscă în numele bieților părinți ai copiilor ajutate, i-se aduce prin această cordială mulțumire.

Brașov, 21 Octomvrie 1891.

G. C. Bellissimus, Nicolau Oancea,
directoru. înv. de clasă.

Literatură.

A apărut:

Carte de cetire pentru anii din urmă ai școlilor populare, școlele de repetițiune, cursurile de adulți și pentru poporul nostru întocmită de Ioan Popu-Reganul. Editura librăriei I. Ciurcu în Brașov. — Sub acestu titlu a eșit de sub tipar, în tipografia A. Mureșianu din Brașov. O interesantă carte de cetire, care conține o prea frumoasă colecțiune de bucăți alese pentru cetire din scrierile diferiților autori distinși; mulțime de tractate economice și igienice; îndrumări pentru stupari și viticultori; povești aprupe pentru toate trebuințele casnice, economice și igienice ale poporului nostru, apoi balade, snove etc., atât în prosă cât și în poezie. Cartea este scrisă în stil ușor, arangiată cu gust și în toate privințele e potrivită pentru a contribui la dezvoltarea gustului de cetire, la bună-stare igienică morală și materială a poporului nostru, care a fost și dorința autorului. Cartea e împărțită în 4 părți și conține cu totul ca la 200 bucăți de cetire. Un e-semplar în legătură tare — format 8° 358 pag. — costă 75 cr. și se poate procura dela librăria N. I. Ciurcu în Brașov.

„Tratatul bolilor acute-infectătoare“ cu privire la istoricul și la descrierea lor specială, la vindecarea principală și sistematică, conformu științei și invențiilor mai recente, cu medicamente aprobate parte de casă, parte de farmacia, în adaus cu rețete numeroase, cu reguli de precauțiune și cu dietetică, descriu pentru poporul și cărturarii români de Simeon Stoica, magistru în chirurgie și veterinar, medicu cercual al Rodnei din comitatul Bistrița-Năsăud, membru pe viață al asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Proprietatea autorului. Tiparul lui W. Krafft în Sibiu 1891. Formatu 8° mare în 167 pagini. Prețul 1 fl.

să-și fie scut de apărare, ca astfel odinoră să-și pot arăta cu câtă credință am așteptat venirea ta.

Te iubesc din totă inima și din totu sufletul și gândesc pururea la tine. Din această pricină n'ai de ce te îngrijii.

De bunica și de taică-tău voi vedea întocmai ca de ai mei și hainele și-le voi îngrijii cum trebuie. Asemenea te iert pentru sêrutarea ce mi-ai trimis o prin scrisore. De cumva aș scoi, că nu păcătuesc, și-aș trimite și eu din partea mea cea dintău sãrutare, der mai bine voi aștepta până ne vom întâlni — decât nu pe pământ, în raiu, cum dicit tu. Inșă bun e Dumnezeu, elu portă grijă de toți și de toate și nu ne va uita nici pe noi.

Fii sănătos și nu te îngrijii de creștința drăguței tale.

Petronila.

VI.

Nepota lui moșu Voina duse hãrțile la poșta și rugă pe slujbaș să aibă grijă de ele, ca nu cumva să se perdă. Poștarul îi făgădui, că așa va face și în chipul acesta, după ce vedu inșăși cu ochii săi cum fu întocmită scrisorea, fata se întorse acasă cu inima liniștită.

Își totu făceau socotela omeni noștri, în câtă vreme ar pute căpeta răspuns dela Pavelu?

Veni secerișul; bucatele fură cărate de pe holde și apoi imblătite. Nu mult după aceea sosi și gerosa ernă cu ale ei turbate viscole, der în sfârșit se trecu și puterea ei; ceriul se înșenă din nou, pãraele se desbrăcară de cejocole de ghiață, erba încep a incolți și codrul a se împodobi cu muguri, paseri de totu felu începă erăși a cãri cu veselie, plugul eș din nou la câmp, din nou se încredințară bucate pământului — și dela Pavelu nici o veste!

Intrebau sãrmanii pe cei din Rocoșin și pe alții dintr'alte sate, cum mai stau lucrurile prin Țera Ungurească, și totu numai vești rele aușiau. Li-se spunea, că încă totu mai ține crâncenul răsboiu și că mulțime de omeni își prăpădescu viața în chinurile cele mai grozave. Pricepură în sfârșit din ce pricină nu pot căpeta nici un răspuns dela prea iubitul lor: tot-odată însă li-se întristă sufletele forte, bănuind, că poate se va fi prăpădit și elu undeva și nici îngropat nu va fi ca toți creștinii.

Petronila ruga fără pregetu pe feciora cea fără de prihană, isvorul îndurărilor, să se milostivescă și să-și țină drăguțu în viață și totodată să le tri-

mită câtu mai curend sciri imbucurate despre densul. Ciasuri întregi sta biata ingenunchiată în biserica din sat, seu la crucea din câmp și se închina cu umilință.

Când ajunse la căsuțele noastre vestea, că Unguri sunt bătuti și că răsboiul s'a sfârșit, pãtrunseră din nou câte-va rațe de nãdejde în piepturile rudeniilor cãtanei. Din minutu în minutu așteptau cu nerăbdare sosirea unei vești dela Pavelu, seu chiar întorcerea lui.

Trecu însă multă vreme la mijloc, și de aușit nu se aușia nimic din nici o parte. Nãdejile se rãciră cu totul. Femeile pierdură ori ce încredere în viitor; nici o mângãere nu le mai putea potoli lacrimile, ce le vãrsau pentru acela, ce de bună sãmã perise în bătăi.

Se apropiă și toamna; foile îngalbite începă a cadé una după alta... și cu toții își pierdură nãdejdea, că Pavelu ar mai fi între cei vii.

Când trecea vre-unu om pe lângă casa lui Novacu, bãtrãna se uita îndată pe ferestră să vadă, nu cumva vine cineva cu vre-o scire, erã Petronila eșea la poartă, socotind, că poate voru fi primitu vecinii vre-o hãrtie. Ce schimbare

groznică se întâmplase cu baba și cu fata lelei Catrinei! Amendou slăbiau vedându cu ochii: bãtrãna se gãrbovia din ce în ce, erã obrazul fetei se făcuse ca oera cea albă. Toți se îngrijiau de sănătatea lor și nu fără cuvânt. Cine scie ce s'ar fi putut întâmpla, decât o solă dela prea iubitul lor nu li-ar fi încălțit inimile din nou și nu le-ar fi chãmatu astfel din nou la viață?

Era a doua Duminecă din luna lui Octomvre, când se vedea venind de cătră Rocoșin unu om, ale cărui haine ilu arătau să fie cãtană. Ce e drept, arme nu avea, derã haina cea albă și vineții oioreci nu mai lãsau nimic de îndoit. Petronila și cu bunica ședeau la ferestră, uitându-se afară, povestind și cetind din când în când câte ceva din afumata psaltire. Novacu sta de vorbă și se mai mișca prin curte cu moșu Voina, erã lelea Catrina și cu Mateiu erau acasă la ei și ascultau pe Luca, marele cetețu, care le tãlcuia nu sciu ce dintr'o carte de școlă.

Cum zãri fata noștră pe omul împãrãtescu, tresãri deodată de-i cădu cartea din mână și încep a striga: „Pavelu, Pavelu!“ Bãtrãna intr'atã se turburã, încãtu îndată s'ar fi aruncat

CARACTERULŪ.)***Insușirile caracterului.****3. Fidelitatea.**

Ascultarea și venerațiunea față cu alții este datorită cea dintâiu, este coróna virtuților ale femeii tocmai așa ca și ale bărbatului: respectul față cu ce e sfânt nu numai, ci și față cu ce e mare fiă în trecut, fiă în prezent. De aceea poruncește Moise: Dinaintea unui capu cărunțu să te ridici și să cinstesci pe bătrâni! — La Persiani vechi, despre a cărora crescere strictă am vorbitu mai înainte, fiului nici nu-i era ertat să ședă când era mumă-sa de față. Acastă virtute este tocmai așa de neapărată individului, ca și familiei întregului popor. Fără de ea nu pôte fi nici credință, nici încredere, nici încredere în omeni, nici în Dumnezeu, nici pace nici progresu în societate.

Dacă recunoscem astfel și ne închinăm la ceea ce în adevăr este mare, urmază de acolo cu necesitate, ca să nu ne îngâmfăm noi înșine. Fala și îngâmfarea nu numai că este ridiculă ci chiar stricăciósă, precum ne dovedesce fabula despre brósca, care a voit să se umfle ca boulu; ea face pe omu nemulțumit cu sórtea sa, căci creșându el că e merită pentru ceva mai mare, își negliă datorită și nu e bun de nici o trebă.

Celū ce în adevăr e mare, este totdeuna drept și modest. Marele compositor Rossini scrisse odată despre Mozart într'o scrisóre către un amic al sēu Guelfo:

„Guelfo, mai trăiesc eu, fără ca să visez, ori că simțirile mele sunt cuprinse de bețiă, pe care până acuma n'am avut ideă? Am fostu eri în operă, unde s'a dat Don Juan, compoziția lui Mozart. In fine! Dér cum 'm'a fostu când am auditu această musică? Până acum aveam numai o ideă confusă despre ceea ce va să dăca musica teatrală! Dumneșcule Mozart, ce geniu te-a însuflețit! Tu pētrunđi în inima omului cu tonuri, cari n'au lipsă de cuvinte și zugrăvesc patimă c'unu focu, pe care nu'l pôte covērși puterea oratoriei. Eram im-

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 238 ală „Gaz. Trans.” din 1891.

betatū cu elū... Guelfo i-ați îndērētū lauda, nu, eu nu suntū compositorū. Guelfo nu'mi mai dăce astfelū, până ce nu mē va fi sērutatū geniulū lui Mozart“.

Aceeași modestiă o arătară și alți omeni mari. Marele bărbatū de statū englesū Pitt, când se afla pe patulū de mórte, audī despre faptele vitejesci ale lui Wellington în India și dăse: Cu câtū audū mai multū despre elū, cu atâtū mai multū admirū modestiă, cu care primesce laudele atâtū de meritate...

Totū astfelū mareșalulū Blücher, când fū peste măsură laudatū în Londra, dăse arătându asupra lui Gneisenau: Acesta e capulū, eu suntū numai pumnulū.

Cătū de modestū a fostū Faraday, renumitulū învățatū și fisicū englesū, vēdurāmū deja; elū a preferitū mai bine să ducă o viēță modestă în serviciulū sciinței decâtū să câștīge mare avere.

Și astfelū învăță fiă-cine, care scie să judece dreptū lucrarea sa propriă și a altora, de-a nu aștepta prea multū dela viēță. Unii facū prea multe pretensiuni la viēță, și decâtū nu se împlinescū, pierdū curagiulū și răbdarea ori chiar desperēzā cu totulū, și această este adevērata causă a bolii timpului atâtū de lăpțe, ce-o numimū pesimismū sēu învățatura despre aceea că lumea e rea. Discipulii acestei învățaturī, cari credū că vorū putē indrepta lumea, uită, că trebuie să începā mai întâi cu aceea, ca să se îndrepteze ei înșiși. Văitarea nu tolasesce nimicū, ci numai munca veselă și perseveranță pe tērēmulū ce ne este datū, pôte să ne folosescā.

Miseria lumii, pe care pesimiștii o credū neînvingibilă, există pe jumētatē numai în inchipuirea lorū; jumētatē a adevēratei miseriei o învinge voința tare, ér cealaltă jumētatē credința. Celū ce se îngrópā în giolgiulū pesimismului, își curmā în cele din urmă miseria ce și-o zugrăvesce în mintea sa luându-și viēța cu forța.

(Va urma.)

Sentințe.

Poporulū nu este o turmă sēlbatică, care trebuie ținută în lanțuri. Totdeuna liniștitū și măsuratū, când este în adevērū liberū, de-

vine violentū și furiosū numai sub unū guvernamentū, care-lū *injoscesce* pentru a avē dreptulū de a-lū *desprețui*.

Mirabeau.

—x—

Poporulū este *inima* țērii, ajunge numai să o atingā, și vorū isvorī dintr'ēnsa comori de desinteresare, de resignațiune și de curagiu.

Lamartine.

—x—

Ce face puterea durabilă a unei națiunii? Curagiulū, siguritatea și mândria conscientă, de a nu se lăsa să fiă deshonorată. C'unū cuvēntū caracterulū, care *nicī nu suferē, nicī nu face elū însuși* vre-o insultă.

Pitt.

—x—

E de o însemnătate infinită pentru o națiune, care ține la onōrea sa, precum și la interesulū nedespărțitū de onōre, ca prin *dreptate, mărinișă și cumpētare* să caute a-și câștiga opinia bună a națiunilorū vecine.

Fox.

—x—

Nedreptatea, ce se face unui *individū*, e uneori de mare folosū pentru *poporū*.

Iunius.

—x—

Popórele *nepăsătóre* suntū șterse din cartea istoriei.

Lindner.

—x—

A atăca limba unei națiuni însemnēzā a-i atăca inima.

Laube.

—x—

Numai interesulū și consimțēmēntulū *popórelorū* suntū fundamentulū autorității legitime.

V. Cousin.

—x—

Nenorocirea pôte veni prin *alții*, dērā înjositū pôte fi unū poporū numai prin *ale sale proprii* acțiuni. Străinulū *pustiitorū* face pagubă, dērā n'aduce rușine. Popórele ca și individii nu vorū fi nici-odată dashonorate, decâtū ele însăși își vorū rămāne credinčiose.

Buckle.

—x—

Vai de poporulū, care vede perindū numele sēu și stingēndu-se fala sa, fără ca lumea sē-lū compătīmescā și fără ca pe ruinele lui să ardā o dulce aducere aminte, ca și o lumină pe unū sicriu.

Victor Hugo.

HIGIENA.

Nutrire copiilorū începēnd dela nascere.

II.

Inainte de alăptare, totdeuna buburuzulū țitelorū trebuie udatū puținū cu puțină apă pentru ca să se desfunde găurelele buburuzelor de închiăgăturile rămase în ele. După alăptare gura copilului trebuie totdeuna ștersă cu o cârpă udă, înfășurată pe lângă degetū, pentru-că laptele rămāsū în gură se descompune și face bureți albi și rane în pelița gurei.

Alăptarea se face din ambele țite, odată dintr'una, altă dată dintr'alta. Copilulū nu trebuie lăsatū să dōrmā cu țita în gură, pentru-că laptele, ce se scurge prin somnū în gura lui, e stricăciósū pentru elū și pentru buburuzulū țitei, care stāndū mai multū timpū în umedēla din gură, ușorū se opăresce și se rănesce.

In alăptarea copilului, încă dela începutū trebuie să se ținā o regulă anumită, dela care mama nicī când să nu se abatā, decâtū voesce să aibā copilū bunū și liniștitū. In cele 3 zile dintāi copilulū se alăptēzā de 3 ori pe zi, nóptea nu mai multū, decâtū odată. Dela a 4-a zi încolo, elū pôte fi aplicatū totū la 3—4 ore odată. Atāta timpū se recere pentru mistuirea laptelui, ce l'a suptū odată. Incātū va fi posibilū, supțulū de nóptea să aibā intervale câtū de lungi. Acastă regulă este rōrte avantajiosă atâtū pentru mamă, câtū și pentru bāiētū. Mama, avēndū odihnă mai lungă, va produce și lapte mai multū și copilulū va fi mântuitū de betesugurile, ce proviū dīn supțulū peste măsură.

Neodihna și plānsulū copilului nu însemnēzā totdeuna fōme, a-cele mai de multe-ori provinū din așternutū rēu, umedū și necuratū, ori din mātici de mațe, de cari pruncii sugētori adese-ori pătīnescū. Spre liniștirea lorū, nicī când să nu li-se dea fertură de macū, sēu de alte mestecături, cu scopulū ca să dōrmā. Totdeuna însă este a se cerca și delătura cauza neliniștei, decâtū e lipsă, și prin medicū.

Copilulū se înțērcā în vērsta de 10 luni sēu de unū anū, când are 4—6 dinți. Alăptare mai in-

pe ferēstrā afarā, numai să fi încăputū. Nepoțica băgā de sēmā în curēndū, că prea se grābise cu strigātulū, deóre-ce cătana pāsia încetū de totū și nu da nicī unū semnū de nerābdare; afarā de acēsta era mai micū la statū, decâtū Pavelū. Baba însă era în stare sē jure, că e Pavelū și nu alt-cineva. Ce-i pāsia ei de-o schiōpă douē, mai multū sēu mai puținū! Nu avea și acela capū ca tōte capetele, ș'apoi nepoțelulū ei nu fusese ore îmbrăcatū cu aceleași vestminte? Inzadarū se încercā Petronila sē o oprēscā de a eși afarā înaintea drumețului și a i-se face maică bunā numai așa din flori de mērū. Dér nicī poveste! Cu tōtā slăbānogia ei, mai într'unū piciorū, mai într'o cārjā, baba se tērāi până înaintea casei. Străinulū stete locului, înainte de a-lū opri bētrāna. Acum și fata începe a crede, că cine scie... Dér totū nu era Pavelū. Acestū lucru se desvėli pe deplinū, când de nou venitulū o întrebā pe bētrāna — care nu apucase încă sē-lū îmbrāțiseze, — că unde șede Novacū?

„Chiar aicea, chiar aicea“, răspunse sērmana bunică cu inima rēcitā din nou, „dér cum ne-ai turburatū. Și noi avem unū fiăcāu la cătane și mai mai gāndiamū, că-i fi Pavelū alū nostru“.

Drumețulū grāi astfelū: „Pavelū se închinā cu multā sănătate. Ilū cunoscū fōrte bine și nicī douē sēptēmāni nu suntū de când ne-amū despărțitū unul de altulū. Insuși elū m'a rugatū să dau pe aicea“.

Ca printr'unū farmecū se înseninā fruntea bētrānei; slăbiții sēi ochi se umplură de lumină și de viēță ca în vremile cele bune. Rāpede ilū apucā pe străinū de mână și cu o sete, care nu se pôte istorisi, ilū întrebā: „Spune-mi... spune-mi unde e drăguțulū... Colo... colo, susū; sēu mai trāesce încă... Spune-mi... spune-mi, unde se află... unde se află... și de ce... de ce nu scrie?“

Cătana oftā din greu, elāti din capū, își împreună amēndouē mânăle și-i vesti, că pe bietulū sēu fērtatū ilū lāsase la plecare în viēță, dēr că nu scie, ce se va fi întâmplatū cu elū, de ore-ce unū afurisitū de glonțū...

Abia fū rostitā vorba din urmă și bunicăi i se făcū întunecū înaintea ochilorū. Puterile o părăsirā, cārja-i scōpā din mână și sērmana cădū amētitā josū pe pașiștea de dinaintea casei. După vre-o câteva clipite se ridicā érāși pe jumētatē, căută ou priviri rātăcite în tōte părțile, apoi începū a smulge cu

mânăle veșteda erbă din jurulū sēu, a se lovi cu capulū de pāmēntū și a chiama cu glasulū celū mai jalnicū din lume mórtea sē vie și sē o iee. Petronila — căci și ea eșise într'aceea la pōrtā — cu mare greutate și numai rușināndu-se de celū nou venitū fū în stare sē se împotrivescā crāncenei lovituri, ce i-o dete trista veste. Iși acoperi, biata, o brazulū cu prestelca și începū a plānge și a se tângui înădușitū.

Cu inima mișcatā și cu ochii plini de lacrimi ridicā străinulū pe bētrāna de josū, dīcēndu-i, că nu trebuie sē-și piarđā tōtā nădejdea, deórece nu este peste puțință sē se lecuēscā și Pavelū, cum se lecuiserā atāția inși cu rāni pōte și mai grele decâtū a lui.

Baba nu putū băga de sēmā aceste mângāeri, deórece nu-și venise încă în fire. Gēmea numai, sēraca, de te-ar fi pētrunsū la sufletū: „unū glonțū... unū glonțū...“ Fata însă fū mai cu luare aminte la vorbele din urmă ale drumețului. Peste totū ea își veni mai curēndū în simțiri, nu se lăsa cu totulū durerii, ba chiar începū a mângāia pe desnădējdūita bētrānă. In sfirșitū se mai liniști și bunica și se înduplecā a intra cu nepoțica și cu străinulū în casă, unde

furā chiămași indatā atâtū Novacū împreună cu Voina, câtū și lelea Catrina cu bāeții ei.

Cătana începū a istorisi în următorulū chipū: „Eu și cu Pavelū amū slujitū împreună sub același căpitanū. Sunt din Lhota și anume am datū pe aicea, pe la d-vōstrē. Cum sciți, atâtū eu, câtū și Pavelū amū fostū la rēșboiu în Țēra Ungurēscă. Multă vreme ne-a feritū Dumnezeu de ori și ce primejdiă. Jurū împrejurulū nostru gēmea pāmēntulū de morți și de rāniți. Unulū fusese lovitū în capū, altulū în pieptū; icī era unulū căruia i-se rupsese o mână, colo altulū ologū pentru totdeuna. Gróznicā prive-lisce!... Dér n'ai ce face; așa e întocmirea lumii de acum. Ș'apoi în sfirșitū se deprinde omulū și cu grozāviile a-cestea.

Cum dīcū, în multe lovituri avurāmū parte sē rămānemū amēndoi neatīnși. Dér într'una din ciocniturele cele mai din urmă, deodată vēdū, că Pavelū cade la pāmēntū și începe a se svērcoli. Saiu iute la dēnsulū sē aflū, ce s'a întâmplatū; și ce vēdū?... țīșnea sāngele din elū ca dintr'o fântānă. Arătā sērmanulū cu mână la piciorū, în care pētrunsesse unū spurcatū de glonțū dușmānescū. Nu multū

delungată pretindă numai copiii debili și bolnăvicioși. Întercarea se poate face și mai de timpuriu, decât la mamă sau la doică s'a ivit vre-o bătă grea, decât au căpătată periodă lunară, ori a devenit împovărată.

Timpul cel mai potrivit pentru întercare este toamna și primăvara. Văra nu-i consultă, fiindcă atunci pruncii sunt aplicați spre diaree.

Nu-i bine a înterca copiii deodată; câte 4—5 săptămâni trebuie drepinși cu mâncări, alăptarea se li-se detragă pe încetul și totu mai rar, până ce-i desvătămă cu totul. Prin această metodă de întercare, mamele nu capătă inflamațiuni de țite, nici pruncilor nu li-se îngreună stomachul deodată cu mâncări.

Când starea bolnăvicioasă a mamei nu permite alăptare și când din cauza sărăciei nici doică nu se poate lua, pe lângă o deosebită băgare de seamă pruncii se pot nutri și pe cale măiestrită. Dintre toate alimentele, ce le posedă poporul nostru de rând pentru băieți, cel mai corespunzător este laptele de la deosebitele animale de casă, precum de la vacă, de la oi și de la capre. Laptele de vacă este acela, care în privința compoziției chimice stă mai aproape de alți femeilor. Într-o sută de părți de lapte de vacă se cuprinde:

apă	86.4 părți.
zahăr	3.80 „
unt și grăsime	3.62 „
caseină	5.52 „
săruri	0.66 „

Laptele de vacă așa-dăru are mai multă caseină, prin urmare este mai greu de mistuit decât cel de la temei. Pentru ca laptele de vacă să fie mai ușor de mistuit, se mestecă cu apă.

Laptele de capră și de oi, fiindcă are și mai multă caseină și grăsime, decât cel de vacă, nici nu prea corespunde pentru copiii sugători, cu atât mai virtuos, că nici mestecarea cu apă nu-l face mai ușor pentru mistuire. Ca nutreț el poate fi întrebuințat la copiii mai mari, întercați deja.

Vacile de la care se folosesc laptele pentru nutrirea copiilor, trebuie să fie hrănite cu nutreț uscat și cu grăunțe. Laptele de la vacile ținute cu erbă, cu brahă

(bragă) și în grajduri necurate, poate cauza diaree copiilor. Laptele totdeauna trebuie să fie proșpet și bine fiert. În cele trei luni dinți laptele de vacă li-se dă copiilor mestecat cu 2 părți de apă fiertă și cu puțin zahăr zdrobit. De la 3—6 luni laptele se mestecă înjumătățit cu apă. Curat se dă numai de la 6 luni în sus. Mestecătura acesta nici când se nu se dea rece.

La locuitorii de totu săraci, cari nu dispun nici de lapte de animale, pruncii se mai nutresc și cu cir de mămăligă, ori de făină de grâu. Acești nenorociți însă de regulă cadu jertfă diareei continue și slăbiciunii generale.

Nutrirea copiilor pe cale măiestrită mai bine se face cu lăgușica, decât cu așa numitele sticle sugătoare. Sticlele sugătoare însă, cum și bobocul lor, după folosință se fiă bine spălate și curățite cu apă caldă, deorece laptele, ce rămâne în ele, în scurtă vreme trece în descompunere, se acrește și astfel e stricăcios, cauză vomă și diaree pruncilor. Pentru copiii trecuți de 8 luni, în lapte li-se poate fierbe cōjă de pită, de franselă (jemplă) ori grisă. În vârsta acesta li-se poate da copiilor și lapte cu mămăligă. În această etate e recomandată și supă de carne de vită ori de găină, făcută cu grisă, ori cu urez. Pentru ca supă să fie și mai nutritivă, în ea se poate mesteca și câte un gălbenuș de ou. După împlinirea unui an, copii se mai nutresc și cu ouă moi fierte și cu păpară (papă) mōle. Când pruncii au câte 6 dinți, se li-se dea și puțină carne mărunțelă tăiată, opărită cu supă fierbinte, ori repentinu friptă.

Mamele, cari dau copiilor sugători verdețuri, pome și alte legume, cu voia le cauză bolnăviri periculoase. În locu de ai hrăni și ale face bine, i omoră.

Copii sugători nici-odată se nu li-se dea beuturi spirituoase. Lor mai bine le suferă din când în când apa curată. Vinurile vechi și nefalsificate pot fi întrebuințate la acei copii slabi, cari sunt trecuți de 6—8 luni. Rachiu (vinarsul sau holirca) este o adeverată otrăvă pentru băieți. Le strică mistuirea, le tēmpesce simțul, le împedă dezvoltarea na-

turală și de timpuriu începă a se deda cu patima primejdioasă a beției, devin stupidi, molateci; ei îmbătrănesc și se nimicesc fără de vreme.

I. Stoica,
medic.

Din jurul vetrei.

Ghicitori sinonime.

Dumitrică mititelă
Cu buriculă după elu [rino]

Sferendache mititelă
Cu codița după elu. [rino]

Alecuză mititelă
Cu mășorul după elu. [rino]

Ce e mică mititelă
Și ngrădesce frumșel? [rino]

Ce fuge mereu la vale
Și-și lasă mașele în cale? [rino]

Am o capră albă
Înhămată de codă. [rino]

Am un moșu țaricelă
Dar-i mică, mititelă
Și face gardul frumșel. [rino]

Am un bou: cu codă sparge
Și cu capul drege. [rino]

Iliuță trece'n cale
Vărsându-și mașele'n vale. [rino]

Mică, mititelă
Face gardul frumșel. [rino]

Mică, mititelă
Infrumșeză lumea cu elu. [rino]

Am o păsăruică:
Cu ciocul ciupesce
Cu codă cârpesce. [rino]

Ce e mică mititelă
Ninglișesce frumșel
Și'mbracă casa cu elu? [rino]

Am un cocoșu:
Cu ciocul urzesce,
Cu codă'mpletesce. [rino]

Moșneguțul mititelă
Face gardul frumșel. [rino]

Mică trăsescu,
Într'un minut crescu,
Totă lumea nveselescu. [rino]

Am un pară ș'o nuia
Și ngrădescu câtu oi vră. [rino]

Gara-Predeală.
Culese de:
George T. Bulgărescu.

Observațiune. Decă am dorit să public aceste ghicitori sinonime, acesta am făcut-o numai să arăt, cât de bogată este fantasia poporului român și cu cât meșteșug știe el să exprime acelaș lucru sub formele cele mai variate. G. T. B.

P O V E Ţ E.

In contra sărutărilor. Un doctor american din New-York este mare inamic al sărutărilor. Elu dăce, că în gura fiă-căru omu se află 22 de bacterii de diferite feluri și prin sărutare aceste bacterii străplântă felurite bōle de la un om la altul. De-altmintelea e lucru cunoscut, că mai cu seamă pe omenii bolnavi e foarte periculos a-i săruta. Sunt anumite bōle — și între acestea bōlele lipicioase de sine se înțelege, că ocupă primul loc, — cari prin sărutare trecu cu totă siguranța de la om la om. De aceea la nici un casu nu e bine să fie cineva prea „pupăcios“ și numai un câștig ar fi pentru omenime, decât sărutările s'ar perde cu totul din obicei, sau decât s'ar obicinui cel puțin a se săruta numai pe frunte ori pe obraz.

Îngrijirea florilor peste iernă. Amatorii ori amatoarele florilor se plângă adese-ori, că pe lângă totă îngrijirea, florile lor din oadau au perit. La acesta contribuie în mare măsură și împrurarea, că nu ori cine știe să alege florile potrivite pentru cultivarea în oadau. Mai potrivite sunt cu deosebire florile importate din regiuni mai caldure,

după aceea cădu în leșin. Ilu duseră mai mulți inși înderatul șirurilor, la carele cu răniți. Ilu luă frumșel de subsuori și de picioare și-l puseră pe un țol. Doftorul se uită la rană și aci îndată și înfipse cuțitul în carne.

Povestitorul trebu să înceteze, de ore-ce bunică i se făcu erăși rău. Tutorul celor de față li se puse o cēță dinaintea ochilor, er Petronila pare că simțea înșăși durerile drăguțului ei.

După ce plânsul conțeni, străinul vorbi mai departe: „Eu am fost silit să mă întorc din nou în foc. În sfirșit dușmanii rămaseră învinși. Unii din ei fură prinși, alții scăpară cu fuga. După biruință tăbăriră aprōpe de un orașel, unde Pavelu fu dus la spital. Deci și sute de răniți se munceau săraci în chinurile cele mai grozave de pe lume, și nu puțin dintre ei își dădură sufletul. Fărtatul se căzni câteva săptămâni, der mai apoi i se făcu mai bine și astfel fu trimis la Beciu. Pe drum i se deschise rana de la picior, încât numai cu multă greutate pută ajunge în orașul cel de căpetenie al împărăției și aci intră erăși în spital. Eu, cum am sosit în Beciu, l'am și cercetat. Acuma eu mi-am sfirșit anii de

cătănie, deră Pavelu de se va mai face sănătos — și am bună nădejde că așa va fi — va trebui să mai slujesc încă multă vreme. Dreptu să vă spun, cei d'împrejurul lui imi făcură cunoscut, că de cumva nu se va lăsa să-i tae piciorul, nu este peste puțină să-și primejduească viața. Elu însuși imi mărturisă, că de bună seamă va rămâne olog pentru întregă viața lui. Mă rugă sermanul să vă cercetez aci la casa d-vōstră și să vă dorescu din parte-i noroc și sănătate. Vă dă de șire, că a primită scrisōrea ce i-ați trimis și că acesta este singura lui mângăere pe lumea lui Dumneșeu. Ar dori din totu sufletul să vă mai vadă încă odată fiind de bună credință, că în chipul acesta ar fi în stare să rabde cu linisire toate chinurile, ori cât de grele ar fi. Vă rog în sfirșit să-l pomeniți din când în când în rugăciunile d-vōstră.

Ce se va fi ales mai pe urmă de el, nu pot să știu, deorece la urma urmelor mă despărți de dōnsul ca de un prietinu și porni spre casă. Trecând prin ținutul acesta, mă abătu și pe la d-vōstră, vindu a mi împlini făgăduela ce i-am făcut-o“.

Omenii noștri mulțamiră cu totă i-

nima ostașului pentru bunătatea lui și-lu întrebă cum ilu chiamă și unde s'a întâlnit mai întâi și mai întâi cu preaiubitul lor. Străinul trebu să mai spună încă odată întregă istoria. Aminti că fărtatul său pomenea de multe-ori numele Petronile și întrebă decât nu era vorba de fata ce se află acum înaintea sa.

Nepōta lui moșu Voina nu tăgădui, că ea este și cătana o întrebă mai departe: „Nu este așa, că d-ta ești soră cu Pavelu?“

La această întrebare, Petronila simți deodată, că i-se sue sângele în cap și de nu s'ar fi grăbit bunică să răspundă în locul ei, de bună seamă ar fi trebuit multă vreme până să potă borborosi vre-o câteva cuvinte.

Bătrāna vorbi astfel: „Dēnsa este fata vecinei, deră dreptu să-ți spun, este ca și a noastră. Noi nu ne deosebim unii de alții. Și așa face și nepotul din cătane. De altfel Petronila are o inimă ca pānea cea bună și pe toți îi ajută și-i mângăe.

Călătorul nu se mai putea sătura privind la fata lelei Catrinei. Ii venea la socotelă făcăului și acum înțelese

cum se cade ce e cale pe vale cu fărtatul cel rănit.

Petronila nu mai dăse nimēru nici un cuvēnt, ci se puse pe gânduri, uitându-se așa înaintea ei. Der după ce sfirșiră toți cu întrebările, își luă inima în dinți și rugă pe militar să facă bine și să-i spu în ce parte a Beciului se află spitalul în care xace Pavelu și ce drum duce ore la satul înălțatului împărat?

Cel întreatu i desluși toate lămurit și afară de aceea îi însemnă pe o hărtiță totu ce era mai greu de ținut minte.

Nici unul din cei de față nu bănuia ce scop să aibă întrebările fetei și drept-aceea nici unul nu prea băga de seamă la răspuns; numai bunică asculta cu mare luare-aminte vorbele cătanei, deore-ce ea-și pusese de gând să plece și să cerceteze nepotul. Nu-și tăinu bătrāna planul, ci îndată le și făcu cunoscut la ai săi, că a doua zi desu de dimineță va porni de bună seamă la Beciu; tot-odată începă aci pe loc a se găti de drum și-i dăse Petronilei să pună baeri noue la traista cea mare și grosă. Toți ceilalți își dădură silință să o întoră pe baba de la hotărire

deorece acestea mai ușor pot suporta căldura din odaia, decât plantele dela noi, pentru cari căldura din odaia este prea mare. Plantele cultivate în sere (florarii) căldurose sunt cele mai potrivite pentru a ne decora cu ele casele în timpul ernei. Apoi multă hotărâre și înșăși odaia, precum și partea aceea din odaia, în care ținem florile. Mai întâi de toate trebuie să li se caute florilor un loc, unde să aibă lumină de ajuns, căci fără de acesta nici de cum nu pot trăi. Mai bine se simțesc florile în odăile, cari au ferestrele mai multă sau mai puțin spre răsărit; excepțiune dela aceasta regulă fac numai puține flori, cărora le priesce și în odăile cu ferestrele spre apus. Curentul de aer pe cele mai multe flori le omorâ; pentru aceea însă ele nicidecum nu pot fi lipsite de aer proaspăt și curat, de care au neapărată trebuință mai ales în timpul când muguresc ori înfloresc. Se înțelege, totdeauna trebuie să băgăm de seamă, ca florile să nu fiă deodată atinse de aer rece și de aceea în zile gerose nici odată nu trebuie să deschidem ferestra, ce se află în apropierea florilor. Mare dușman al florilor este și praful, de care încă trebuie să le ferim.

Facerea Ceterii.

A fost odată ce a fost, au fost odată doi oameni săraci, un bărbat și o femeie, care multă vreme nu avură nici un copil. Odată s'a întâmplat de s'a dus femeia în pădure după ceva vrăscuț de foc, și în pădure s'a întâlnit cu o babă bătrână, care i-a zis: Mergi acasă și sparge un bostan, apoi toarnă lapte în el și apoi îl bea, și după aceea vei naște un fecior, va fi norocos și bogat.

După aceea bătrâna s'a făcut nevăduță, și femeia s'a dus acasă și a făcut după cum o povățuise bătrâna. După nouă luni de zile apoi femeia născu un copil mândru, Dămnă, de se mai fi avut doi ochi să te uie la el. Dămnă nu a fost norocos, căci ea bolnăvindu-se rău a murit, și băiatul a crescut așa fără mamă până era de 20 de ani, atunci îi muri și tată-său.

Acum ce să gândească feciorul? El mergu în lume, să-și caute norocul, și așa, aci nu mai am de ce sta: nici am mamă, nici am tată, pare o' am că-

duț din piatră! Și cum a dăș așa a și făcut; s'a dus el din sat în sat din oraș în oraș, dăr de noroc nici ai n'a dat. Odată era într'un oraș mare, în care trăia și un craiu avuț, care avea o fată tare frumoasă. Tatăl ei însă nu vrea să o mărite, numai după acela, care-i va face un lucru, ce nu l'a văduț nimeni în lume. Mulți bărbați și-au căutat norocul, însă craiul pe toți i-a spânzurat, fiindcă se legau, dăr nu puteau duce în sfârșit o lucrare cu totul tot nouă, despre care se nu se fi născuț până atunci nimic.

Când a auduț feciorul nostru despre lucrul acesta, s'a dus la craiu și a zis: Eu vreau să-ți iau fata, domnule craiu, spune-mi ce lucru să-ți fac?

Craiul s'a mâniat foc pe fecior și a zis: „Nu știi tu, prostule, că fata mea numai după acela s'a mărita, care va face un lucru, care până aci nu este născuț? Fiindcă ai întrebat așa de prost — vei peri în temniță. Și l'au băgat pe bietul fecior în temniță.

Dăr nici nu închisera bine ușile temniței și orăiașa dinelor se ivi la el, luminându-i temnița și zicându: Nu fi supărat, tu încă ai să te căsătorești cu fata craiului. Etă aci o lădiță și un băț. Scoate vre-o cățiva peri din cap și i întinde peste lădiță și peste băț.

Feciorul a făcut așa, pe cum îl învățase crăieșa dinelor, și după ce făcuse gata, aceea îi porunci: Acum trage cu perii bățului peste perii lădiței. Și feciorul a făcut așa, și a văduț, că lădița lui dă un sunet. După aceea a zis crăieșa dinelor: Lădița aceasta va fi o ceteră și va face pe oameni cu voi bună ori supărați, după cum îi voi tu. Apoi a luat dela el cetera și a dăș în ea, apoi a plâns și a lăsat să-i cadă lacrimile în lădiță. După aceea er a zis către fecior: Acum mai trage odată peste perii lădiței! Și feciorul a implinit această poruncă și atunci s'au auduț din lădiță glasuri, care supărau, ori veselau inima omului.

După ce s'a făcut crăieșa dinelor nevăduță, a strigat feciorul la slugile craiului să-i deschidă să potă merge înaintea craiului. Și l'au slobodit slugile, și el a mers cu lădița într'o mână și cu băta în'alta și a zis: Acum ascultă și veți, ce am făcut eu! Apoi a început a trage cu arcul peste perii lădiței și din lădiță au prins a eși glasuri de bucurie și de supărare și craiul nu se putea despărți de aceste glasuri și și-a dat fata după fecior și a făcut o nuntă mare mare, căt un fund de căldare.

Așa a ajuns feciorul la bucurie

și noroc și așa a venit cetera pelume. Cine o scie altminte, altminte se o povestesc!

trad. de I. P. Reteganul.

MULTE ȘI DE TOATE.

Dilele critice ale anului viitor.

Profesorul de astronomie Rudolf Falk zice, că zilele critice ale anului 1892 vor fi foarte primejdioase. Foarte puține semne sunt, că vom avea o vară călduroasă și secetă, ci mai multă trebuie să ne așteptăm la o vară ploioasă. În 1892 luna va fi mai aproape de pământ și de aci se conchide, că zilele critice ale anului viitor vor fi mai primejdioase ca de obicei. Speranțe la o bună recoltă de vii nu putem avea nici pentru anul viitor. Intre cele mai vehemente zile critice ale anului viitor, Falk numără ziua de 28 Martie, 26 Aprilie și 16 Novembre st. n. Falk e în credința, că tot la aceste zile și patru sute de ani trebuie să urmeze un potop, căci în urma constelațiunii corpurilor ceresci tot la această perioadă de timp vin corpurile ceresci în poziția de a pricinui prin puterea lor atractivă vătămarea apelor. Fiindcă cel din urmă potop s'a întâmplat cu patru mii de ani înainte de Christos, cel mai de aproape potop va urma anul 6400 după Christos. Potopul acesta însă nu va mai fi așa de primejdios ca cel trecut. Încă cu o mie de ani înainte se va pute cunoște din anumite semne caracteristice sosirea viitorului potop, despre care nici vorbă nu poate fi, că dă ar fi de natură de-a nimici progresele culturii la care a ajuns omenirea până acum. Acestea însă sunt numai nise profetice nesigure, basate pe știința astronomică.

Furtună pe marea la Manche.

Pe marea la Manche domnesce o furtună teribilă, care a cauzat până acum mari nenorociri. Depeșele din orașele de pe coasta la Manche vestesc numărul pierderii de vapori. Furtunile de pe coasta N. E. a Angliei au întârziat cu mult comunicațiile telegrafice cu continentul. Pachebotul de la Dover la Ostenda n'a imbarcat decât puțină poșta. Un vapor de pescuit s'a răsturnat lângă Lowestoft; sunt 7 inecați. Depeși din Rouen, din Guiberon etc. vestesc violente vijelii; sunt căteva pagube materiale. La Paris de asemenea băntue o adevărată furtună, totuși nu este de însemnată nici un accident grav. În urma unei furtuni violente în canalul la Manche 3 vapori s'au cufundat între Folkeston și Hythe.

Un ministru indulgent.

Ministrul italian de interne Nicotera se preumblă zilele acestea prin oraș și aude la spatele sale cum l'au injurat cineva. El se întorse și vădu un bătrân sdrătuș, care tocmai și ridicase bastonul să dea în ministru. Acesta strigă repede pe un polițist, și făcu cunoscut cine este el și-i porunci să aresteze pe bătrân și să-l ducă în locuința sa, a ministrului. Acolo Nicotera, și făcu un interogatoriu. Bătrânul și împărtași, că a servit statul cu credință mai mulți ani, dăr că acum se afla în mare lipsă. El a dat o petițiune la ministrul de interne, dăr până acum nu a primită nici un răspuns. Nicotera și dete bătrânului 50 de lire, cu acea indicațiune, ca să meargă liniștit acasă, că el, ministrul va rezolva petiția sa.

Rugăciunea bărbatului.

„Te rog tu vre-odată?” întrebă dămnă M. pe bărbatul ei, pe care-l necăja adese-ori.

— „Da”, răspuse domnul A. „și mai cu seamă de când m'am însurat.”

— „Foste frumoasă” zise dămnă M., „dăr nu înțeleg cuvintele „mai cu seamă”. Și ce ceri dela bunul Dumnezeu, de când te-ai căsătorit cu mine?”

— „Răbdare” răspuse domnul A.

La tribunal.

Judecătorul: Acusatule, unde ți este locuința.

Acusatul: Poste restant, d-le judecător.

În grădina zoologică

Doi copii ședeau înaintea unei colivii, în care se afla un elefant.

George: Spune-mi, mă Dumitru, de ce are elefantul un nas așa de mare?

Dumitru: De sigur, fiindcă s'a tot scobit în nas cu degetul, când era mic!

CONCURS.

La Comitetul subscris sunt vacante trei ajutoare dela societatea „Transilvania”, menite pentru ucenicii meseriei români, cari învță aici în Brașov.

Reflecții au să așternă Comitetului subscris până la 5 Dec. n. a. c. următoarele documente: atestat de boțez, atestat de sărăcie, atestat de colă și contractul încheiat cu măstru.

Comitetul Asociațiunii pentru sprijinirea invță. și sod. rom. în Brașov.

N. P. Petrescu, preș.

Ars. Vlaicu, secretar.

luată, numai fata nu i-se împotrivi de loc, ci făcu toate după voia ei. Ce e drept, și ea avea un plan, și era însă rușine să-și împărtașescă la ai săi față cu străinul. Tăcu ea, cătă tăcu; când însă bunica eși în tindă să-i facă militarului, care era să rămână peste noapte în gazdă la Novacu, ceva de mâncare, Petronila se luă după dănsa și-i spuse fără nici un ocol, că drumul Beciului nu e pentru o bătrână de mai de-un veac de vreme, că prin urmare dănsa să rămână frumoasă acasă și că ea înșăși se va duce la Pavel în orașul de căpetenie al împărăției.

Dăr de unde să vrea bătrâna?... I se pără mare lucru când îi dete voe nepoțicăi să o însoțescă, de altceva nici poveste. Dăr știi cum sunt hotărârile omenești. Nu pot ține cătă lumea. La urma urmelor mai cu măguliri, mai cu rugăminți, mai cu sărutări, fetica o băgă în cofă pe baba. După aceasta biruință se răpedi acasă și se pregăti de drum, ne mai dândă sara aceea pe la Novacu.

Bunica făcu îndată cunoscută celor din odaie planul Petronilei. Moș Voina și lelea Catrina nu se împotrivară.

VII.

Pe drumul Beciului călătoresce o

fată mândră ca o dină. Ea duce pe umeri nise desagi de pânză albă, în cari are o pâne, puțină brânză, nise făină, un pic de sare, un cuțit, o lingură, vre-o câteva primenele, un rëndu de haine și cartea de rugăciuni învălă într'un ștergar curat. Pasul ei este grabnic, ca și când o tainică temere, sau un dor învăpăiat i-ar munci inima. Buzele ei șoptesc din când în când rugăciuni umilite.

Noi o cunoșcem; e Petronila.

În dorii zilei plecase fata noastră de acasă. Cu toții o petrecuseră până la Rocoșin, chiar și bunica... Aici rămăseră ceilalți la liturgiă, și Novacu însoți pe nepoța lui Moș Voina până la oraș. Se duse cu ea la direcția și-i scose dreptățile trebuitoare pentru călătorie, în sfârșit îi arată cărarea Beciului. Îi părea rău bietului om că nu pute merge și el și-și vadă feciorul, dăr n'avea încătrău. În vremea din urmă slăbise și îmbătrânise așa de tare, încât nu mai putea fi vorba de un astfel de lucru. Nu știa cum să-i mulțămescă fetei celei atât de bune la inimă, și din totă sărăcia lui îi dete la despărțire doi zloți buni de cheltuă. Petronila nu voia să pună mâna pe bani în nici un chip, zicându, că și-a luat ea de acasă

ce-i trebuie, dăr în sfârșit tot îi făcu pe plac vecinului, însă numai astfel, ca zloții să fie ai lui Pavel. Cu lacrimile în ochi își luă Novacu noroc bun dela călătorie, binecuvântându-o în sufletul său ca pe însuși al său copil.

Mergea și tot mergea nepoța lui moș Voina. Zia cea dintâi avu parte de drumul cel mai plăcut. Vremea era frumoasă, de plouat nu ploua, arșiță nu era; știi cum e mai bine, nici cald, nici frig. Și așa călcându voincesce, sara pe la tocă era tocmai în satul Stupina. Nu se opri fata noastră aici, ci aflându că nu tocmai departe este un sătuț, o luă mai încolo pe drumul împăratului până-și ajunse în Necrașin. Aici se rugă mai întâi și mai întâi în viața ei la o casă străină pentru sălaş pe noapte. Nimeri la nise omen cu dare de mână și totodată bun la suflet, cari o primă bucură, întrebându-o, că unde merge. Fetei îi veni nu știu cum să-și spună scopul călătoriei, cu toate acestea nu minți, ci mărturisă tot adevărul. Arătarea ei, nefernică ei vorbire, precum și povestirile despre bunica, despre moș Voina și despre ceilalți ai săi dădură gazdelor și despre bucuria ei, când da peste cineva, care știe cehesce!

când călătorea noastră voi să-și scotă din desagi ceva de mâncare, nu fu lăsată să-și atingă merindea, ci fu poftită să șadă la masa cu toții ai casei. După cină nepoța lui moș Voina nu pregetă a ajuta slujnicilor la tors și a istorisi celor ce o primiseră cu atăta bunăvoință despre Rocoșin și despre alte sate și orașe prin care trecuse. Mai târziu și se așternu într'un colț nise paie, și se dete un țol de învălă; apoi dimineață căpăta erăși ceva de mâncare și fu îndemnată să dea pe-acolo și la întorcere.

Petronila mulțami din adăncul inimii pentru toate și după aceea, haide la drum mai departe. Când ajunse în Iarșov, se abătu puținel pe la biserică, unde tocmai se ținea slujba, apoi grăbi erăși mai încolo. Trecu prin Hraș, prin Cimer și prin Bistrița; al doilea popas peste noapte îl făcu aproape de Tera-Nemțescă. După ce trecu granița însă nu-i mai umbra așa de bine ca până acum. Cu Nemții n'avea cum să înțelege, căci limba lor nu o pricepea. Bucuria ei, când da peste cineva, care știe cehesce!

(Va urma).

I. Urban Jarnik.

Trageri la sorti.

Crucea r. ital. 2 Nov. ser. 1375/14 3473/37 4520/16 5034/34 5563/36 5822/5 6254/6 6854/33 9440/18 9661/16 10077/30. In amortisare ser. 604 2613 2775 3893 4952 6415 6495 6565 7990 8939 9027 10426. Tragerea următoare la 1 Febr. 1892. Losuri de Bucuresti, 20 franci, 2 Nov. ser. 140 254 461 483 598 599 630 642 781 963 1143 1208 1507 1655 1688 1695 1768 1976 2075 2163 2179 2205 2318 2334 2403 2495 2605 2643 2663 2773 2930 2933 2946 3019 3020 3123 3205 3265 3303 3485 3549 3587 3669 3698 3740 3758 3780 3844 3851 4009 4033 4036 4039 4101 4135 4222 4275 4466 4689 4809 4843 4973 5112 5362 5410 5474 5532 5537 5625 5641 5676 5726 5908 6208 6282 6268 6501 6681 6772 6796 6833 6873 3962 7284 7290. Tragerea următoare 1 Martie 1892. Jo-sziv, 15 Octomvri cu castiguri ser. 210/70 fl. 25 234/53 fl. 25 235/36 fl. 100 240/20 fl. 25 268/14 fl. 25 268/95 fl. 25 278/67 fl. 500 285/82 fl. 25 512/23 fl. 25 1295/12 fl. 1000 1319/34 fl. 25 1371/38 fl. 100 1389/54 fl. 25 1389/97 fl. 100 1917/6 fl. 25 1924/4 fl. 25 1967/63 fl. 20000 3016/21 fl. 100 3086/92 fl. 25 3186/59 fl. 25 3296/36 fl. 25 3462/49 fl. 25 5383/27 fl. 25 5383/31 fl. 25 5383/55 5916/3 fl. 25 6214/66 fl. 25 6591/19 fl. 500 6591/22 fl. 500 6843/64 fl. 1000. Cu castiguri de cate 2 fl. sunt 300 de serii.

gură veche, grea dela 46 până la 47 cr. mară ungurescă tineră grea dela 48— cr. până la 48 1/2 cr., de mijloc dela 48 cr. până la 48 1/2 cr. — ușor dela 46 1/2 cr. până la 47 1/2 cr. — Mară țărănească grea dela 45 1/2 până la 46 1/2 cr. — de mijloc dela 45 1/2 cr. până la 46 1/2 cr. ușor dela 45 cr. până la 46 cr. — Mară de România de Bákony grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocia grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușor dela — cr. până la — cr. transito dto țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocia dela — cr. până la — cr. Mară sârbescă grea dela 46—47 cr. transito, mijlocia grea dela 45 1/2—46 1/2 cr. transito ușor dela 44—46 cr. Porci îngrășați de unu an dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruz dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4 1/2.

Bursa din Bucuresti din 11 Novembre.

Bursa din Bucuresti din 11 Novembre.

Table with columns: Valori, %/o, Cump. Values include Rentă română perpetuă 1875, Banca Națion. ult. div. 83, Dacia-România ult. div. 30 lei, etc.

La numărul de față al „Gaz. Trans.” se alătură un prospect al Librăriei N. Clureu din Brașov.

Cursul losurilor private din 11 Nov.

Table with columns: cump., vinde. Lists various items like Basilica, Credit, Clary 40 fl. m. c., etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil intermal: Gregoriu Maior.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 10 Nov. n. 1891

Table with columns: Săminte, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chlogr. Lists items like Grâu Bănățenesc, Orz, etc.

Table with columns: Produse div., Soiu, Cursul. Lists various products like Sem. de trif, Ulei de rap., etc.

Cursul pieței Brașov

Table with columns: Mancare romănescă, Argint romănesc, Lire turcesc, etc. Lists market prices for various goods.

Cursul la bursa din Viena

Table with columns: Zenta de aur, Zenta de hartiă, Imprumutul căilor ferate, etc. Lists Vienna market prices.

Calendarul septembrie. Table with columns: Brumar, Sorele, Călend. Gregorian, Călend. Iulian, etc.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Table with columns: Calitatea, Valuta a u s. triacă. Lists grain prices for items like Grâu, Săcară, Orz, etc.

Tergul de rimători din Steinbruch. La 8 Nov. n. starea rimătorilor a fost de 125,412 capete, la 9 Nov. au intrat 1008 capete și au eșit 2825 rămânând la 10 Nov. un număr de 123595 capete. — Se notează: marfa un-

Advertisement for 'Calendarul „Aurorei” pe anul visect 1892.' Includes text about the calendar's features, pricing, and contact information for Tipografia „Aurora” A. Todoran.

Advertisement for 'Deschidere de hotelu.' Promoting Hotelul „Pomul verde” with details about room availability and services.

Schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 60 kr.

bis fl. 15.65 p. Meter—glatt und gemustert (ca. 240 versch. Qual. u. 2000 versch. Farben, Dessins etc.) versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das fabriks-Depôt **G. Henneberg** (K. und K. Hofliefer.), **Zürich**. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

Unu practicantü

care posedă perfectă limba română și germană se caută pentru cancelaria fabricii de sticlărie din Azuga. Concurenții să se adreseze la **S. Grünfeld** în **Brașov**. 675,3—1

Celū mai nou aparatū de rasū, care rade singurū,

cu ajutorulū căruia orī cine, chiar fiindū în vērsta înaintatā și cu mānile tremurānde, își pōte rade cu cea mai mare siguranță chiar și cea mai asprā barbă, fără ca să se taiā, sēu să se vatāme, bine, curatū și repede, fără nici o pregătire. Sute de epistole de mulțămire și de comande dovedescū, ce rēsUNETŭ giganticū a aflatū în tōte straturile populațiunei.

Cu diplomā dela expositiunea universalā dela Parisū din anulū 1889. In folosire mai multū de 40,000 esemplare.

Prețulū unui esemplarū, dimpreună cu indicațiunile de folosire costā 1 fl. 90. Comandele prin rambursā. — Se pōte afla numai la inventatorulū Nicolaus Hirnbal, Viena, Alserstrasse 43. 674,5—1.

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașovū la Pesta

Trenulū mixtū: 4 ore 20 minute dimineața.
Trenulū acceleratū (peste Clușiu): 2 ore 48 minute după amēzi.
Trenulū de persōne: 7 ore 23 minute sēra.
Trenulū acceleratū (peste Aradū): 10 ore 24 minute sēra.

2. Dela Brașovū la București:

Trenulū acceleratū: 5 ore 15 minute dimineața.
Trenulū mixtū: 11 ore înainte de amēzi.
Trenulū acceleratū: 2 ore 19 minute după amēzi.

3. Dela Brașovū la Zērnesci:

Trenulū mixtū: 5 ore 45 minute dimineața.
Trenulū mixtū: 2 ore 58 minute după amēzi.

Dela Brașovū la Sān-Georgiu.

Trenulū mixtū: 8 ore 30 minute înainte de amēzi.
Trenulū mixtū: 2 ore 10 minute după amēzi.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Pesta la Brașovū:

Trenulū acceleratū (peste Aradū): 5 ore 8 minute dimineața.
Trenulū de persōne: 8 ore dimineața.
Trenulū acceleratū (peste Clușiu): 2 ore 9 minute după amēzi.
Trenulū mixtū: 10 ore 5 minute sēra.

2. Dela București la Brașovū:

Trenulū acceleratū: 2 ore 18 minute după amēzi.
Trenulū mixtū: 6 ore 58 minute sēra.
Trenulū acceleratū: 10 ore 17 minute sēra.

3. Dela Zērnesci la Brașovū.

Trenulū mixtū: 9 ore 24 minute dimineața.
Trenulū mixtū: 6 ore 44 minute sēra.

Dela 4 Sān-Georgiu la Brașovū.

Trenulū mixtū: 8 ore 30 minute înainte de amēzi.
Trenulū mixtū: 3 ore 10 minute după amēzi.

ANUNȚ.

Subsemnatulū am onōre a aduce la cunoscința onor. publicū, cumcā în Brașovū **Strada orfanilor (Scheilorū) Nr. 5** se aflā

Magazinele mele

asortate cu totū felulū de mărfuri de pescărie,

d. e. morunū, somnū, crapū, cegā, șalău (prospētū și sārātū), Heringi mari și micī, icre negrii și roșii, (moi și tescuite) lapardonū (lacherdā), precum și mărfuri de coloniale: d. e. Masline, roșcove și stafide, asemenea și lână (țigae și țurcanā) nelucratā și mițe, în fine și pielărie brutā de oi și vite, fiindū totdeuna gata a vinde *en gros et en detail* cu prețurile cele mai moderate și voiū executa comande în aceste branșe aci în Ungaria și în tōte statele din Europa, câtū se pōte mai promptū.

Așteptāndū cea mai numerosā cercetare,

mă recomandū

Brașovū, Noembre 1891.

Cu distincā stimā,

Vasile N. Bidu,

comerciantū.

691,3—3.

O specialitate necomparabilă

intre tōte apele minerale alcalin-acide din monarhiā și străinătate

este

apa minerală de

„RÉPÁT“

care în urma compozițiunei prē fericeite a părților sale minerale și a conținutului extraordinarū în acid-carbonic se bucurā de o valōre medicinală fōrte mare și de unū renume universalū neîntrecutū.

Apa minerală de „RÉPÁT“ se întrebunțēzā ca medicamentū cu cele mai strălucite succese în contra conturbărilor de mistuire, în contra stărilor catarhalice a stomachului și a organelorū respirătore, în contra maladiilorū rinichilorū și a beșcei etc., are unū efectū admirabilū la secrețiunea udatului și este recunoscutū ca remediū solvatorū neprețuibilū.

Celū mai curatū și binefăcătorū productū naturalū.

Ca borvizū adevcā beutū cu vinū.

nu se pōte compara acēstā apă escelentā cu nici o altā apă minerală a continentului.

Șampagnulū apelorū minerale.

Conformū ordonanței înaltului ministerū de interne No. 5891/VIII din anulū 1890, apa minerală de **RÉPÁT** este supraveghiatā ca apă medicinală după prescripțiunile legilorū sanitare.

Veritabilitatea apei se constatā prin aceea, că dopulū sticlei trebuie să fiā însemnatū cu: „K-Imper Répāti“. Decī să rōgā a se observa acēstā spre evitarea falsificărilorū prin alte ape inferiōre.

Apa minerală de „RÉPÁT“ se găsește în calitate prospētā și veritabilā în depositulū subsemnatului; asemenea și în farmacii, în cele mai multe bācānii și în tōte birturile mai notabile.

Cu tōtā stima

Administrațiunea isvorului

Josef György,

Brașovū, Strada Michail Weiss (ulița poștei) No. 12.

662,50—44

Hârtia de țigări veritabilă francesă

„LE GLORIA“

de Iosif Bardou & fils în Perpignan și Paris

60 medalii de aurū, 16 mari diplome de onōre, 20 diplome „hors concurs“ numai atunci e veritabilă, decā fiecare cărticică pōrtā firma JOSEPH BARDOU & FILS.

Se pōte căpēta în tōte prāvāliile unde se vinde hârtia en gros și marfā de Nürnberg, precum și în tōte traficele de tutunū și țigări.

670,10—2